

МІХАСЬ
СКРЫПКА

Сятковычы
калаўрот

С
А
Т
Ы
Р
Ы
Ч
Н
Ы
.
МІХАСЬ
СКРЫПКА
Т
К
А
Л
А
Ў
Р
О

с/бел/
с-45
93
МІХАСЬ
СКВЫПКА
САТЫРЫЧНЫ
КАЛАЎРОТ

Майн фарзім
Землякам
Бярозітскай
Дз. аб'яўжэння Ане. аў думка
Лют С. Кротку

43590

ВЫДАВЕЦТВА «БЕЛАРУСЬ»
МІНСК 1967

Бел2
С45

Кнігу адрэдагаваў
на грамадскіх пачатках
паэт Сцяпан Гаўрусёў

Мастак А. Волкаў

7-4-3
130-67

❖ **КРАПІВА
Ў БУКЕЦЕ**

СВІННЯ І БАРАН

(Байна)

Свіння, задраўшы лмч угору,
Да Барана зайшла ў кантору,
Зарохкала наконт пасады.
Куды б вы думалі? —
У грады!
Баран, абклаўшыся паперамі па вушы,
Зірыў: асоба ў капляюшы!
І, бэкнўшы ў нядобрую пару,
Адразу вырашыў:
— Бяру!
Праз нейкі час,
Залезшы ў агарод,
Свіння пусціла лмч у ход,
Спаласавала ўсё ушчэнт.
Пасля яшчэ,
Зрабіўшы разварот,
Перакуліла плот...

Калі прынёслі акт аб шкодзе
У агародзе
Барану,
Той прачытаў і забляў:
— Н-ну-и-ну...
Дык як жа так? Чаму ж?
А капляюш?..
.....

Як ты свінню не апранай
І як не кліч —
Заўсёды памятай
Пра лмч.

ПАСЛЯ РЭВІЗІІ

(Фельетон)

У калгасе «Умалот»
Правялі рэвізію.
Усё смшлося: цот-у-цот —
Грошы і правізія.

Толькі з лёгкае рукі
Рэвізора Кічана
Два малыя парсюкі,
Два гарланы-гусакі
Лішнімі адзначаны.

4

Каб смшлося ўсё за год,
То рашылі прама:
Парсюкоў пусціць ў расход,
Гусакоў таксама.

Без гарэлка парсюкі —
Закусць нецікавая.
Ды к таму ж і гусакі
Па суху не плаваюць.

Пілі дружнай грамадой,
Пелі, як гарэнікі.
Пахмяляліся... вадой
Назаўтра ў выцярэзніку.

А тым часам ходзіць смх
(Можа, чулі й самі?),
Быццам справа пахне ў іх
Больш, чым гусакамі.

ГОРА КАМБАЙНЕРА

У Ягора-камбайнёра,
Што праславіў свой калгас,
Непрадбачанае гора —
Не даюць Ягору спаць.

5

Ён за тыдзень зжаў пшаніцы
Сто гектараў і — без страт.
Едуць к хлопцу павучыцца, —
Што ж, гасцей прыняць ён рад.

Яго клічуць на нарады,
Запрашаюць да сябе
Камсамольскія брыгады,
Піянерскія атрады,
Райбальніца, райсабес...

Хлопца будзяць сярод ночы
(Не да сну таму-сяму),
Дасканала ведаць хочуць,
Ці патрэбна што яму.

На рабоце тое ж гора —
Ад паўдня да ясных зор
Кветкі, фота, рэпарцёрм...
Заглушай, Ягор, матор!

ТАРАС У НАЧОУКАХ

(Фельетон)

Тарас наш жмў не на Парнасе
І палясоўшчыкам не быў.
Усё рабіў ён у калгасе,
Ды толькі ў лазню не хадзіў.

6

І справа, пэўна, не ў Тарасе,
Забраўся б дзядзька на палок
Папарыць косці ў добрым часе,
Ды лазні ў вёсцы не было.

Нарэшце неяк збудавалі
(Мо каб не трапіць ў фельетон!)
І ў той жа год прыстасавалі...
Пад птушкаферму, на сезон.

Бо ўсе пытанні, што наспелі,
Сам старшыня рашаў, адзін.
Бо старшыню за яйкі грэлі
У выканкоме пяць гадзін.

А што Тарас у ночвах мыўся,
Не бралі нават на пяро,
І старшыня не бараніўся
За гэту справу на бюро,

А сам не траціў марна часу,
Як кажуць, ў шапку не драмаў:
Праз год па прыкладу Тараса
Сабе начоўкі майстраваў.

РАБІНАЧКА

(На матыў вядомай песні)

Між ракой і вёскамі
Лес дрымучы рос,
Славіўся ён соснамі,
Белізной бяроз.

Над крутой сцяжмыначкай,
Што ў гушчар вяла,
Стройная рабіначка
З году ў год расла.

Высеклі сасоначкі,
Беразняк зьялі.
Колькі самагоначкі
Там перапілі!

Пушча, як талерачка,
Стала пад вясну.
Ні адна капеечка
Не пайшла ў казну.

Думалі-гадалі,
Як каго караць.
Лесніка прагналі,
А пняўкі стаяць...

ТАРАН

Жыве Таран паміж людзей,
Як той у бухце сом.
З гасцямі ён яшчэ нідзе
Не знаўся за сталом.

Благому ён не скажа: «Не!»,
Змаўчыць супроць манн,
Людская радасць не кране
У яго душы струны.

І не заплача, хоць каго
На могілкі вязуць:
Чужое гора у яго
Не выцісне слязу.

І шлях у космас Тарану —
Пустая ў небе рэч:
Той шлях не прынясе яму
Ні паўрубля на печ.

Якая справа да ўсяго
На свеце Тарану?
Абм зарплату і яго
Ніхто не закрануў...

ДАГАУКАУСЯ

(Жарт)

Васіль вяртаўся пад хмяльком
Дамоў, але з дарогі збіўся
Ды, прамінуўшы ўласны дом,
На двор суседскі заблудзіўся.

Да ганка ўмітуські ідзе,
Кляне усіх чарцей і бога,
Што патушмлі ясм дзень
І пераблыталі дарогі.

Тут Лыска цоп за штаны
І распанахтаў па калені.
Васіль, схапіўшы хлудзіну,
Пайшоў на Лыску ў наступленне.

— Блудзяга ты, такі-сякі!
Прышоў сюды мне гаспадарыць?
Ах ты, бадай цябе ваўкі!
Парваў такія прамтавары.

А Лыска дружна насядаў,
Пайшоў зубамі ў контратаку,
Відаць, сваю ён справу знаў,
Апраўдваў добра хлеб сабакі.

Ігнат жа задам адступаў
І бараніўся чым папала,
Пакуль у яму не упаў,
Куды паммі вылівалі.

Глядзіць сабака нос у нос.
Васіль з папрокам рассяяўся:
— Ну што, дагаўкаўся, Барбос!
Другі раз каб не пападаўся.

ДВОЕ І ЯКІМ

Паспрачаліся за ме
а ў мяху — сме

Прымаўка

У вёсцы Шэрыя Баркі,
Дзе працякае рэчка,
Жылі два хлопцы-дзівакі.
Яны любілі спрэчкі.

Калі адзін казаў: «Ячмень»,
Другі: «Па-мойму, — грэчка», —
За што між імі кожным дзень
Ішла да бойкі спрэчка.

І быў у іх сябрук такі,
Якім Беспрыцымповы.

Чуць што — крычаць яму: «Якім,
Закінь за праўду слова».

А той Якімка, як відаць,
Любіў служыць абоім.
На камень мог сказаць вада
І жарт назваць разбоем.

І вось (улетку то было)
Пад вечар, пасля працы,
Пайшлі ўсе трое за сяло,
Каб крыху прагуляцца.

Адзін і кажа: «Паглядзі,
Які лясок прыгожы!»
Другі: «Кінь глупства гарадзіць,
Бо то не лес, а збожжа».

І тут абодва дзівакі
Да сябра ў адно слова:
— Скажы папраўдзе, наш Якім,
То поле ці дуброва?

Якім: «Падобна, што дубняк,
А можа, і пшаніца.
Давайце пойдзем наўпрастак
І будзем там мірыцца».

Прышлі у лес. «Ну, браце, як,
Дзе тут твая пшаніца?»

Глядзі, які вакол дубняк,
Вунь сосны, мох, ігіцца».

Другі ў адказ: «Ну ж і дзівакі!
Не лес гэта — балота.
Які тут лес, які дубняк,
Калі вакол чароты».

Тут першы кажа: «Не крычы,
Не балбачы так многа.
Глядзі, вась дуб, а вась карчы,
А глянь сюды — бярлога».

За хмызняком хаваўся дзень.
На небе зорак многа.
Аж стогне лес ад крыку:

— Пень!
— Бярлога!
— Пень!
— Бярлога!

Тут бачаць хлопцы, што да хат
Пара шукаць дарогу.
Зноў да Якіма: «Дружа, брат,
То пень ёсць ці бярлога?»

Якім (каб выйсці як з бяды
І услужыць абоім)
Сказаў: «Бярлога, і туды
Палезу галавою».

А чорт яго... а можа, пень
(Якім крыху скрывіўся),
Тады яснай, чым гэты дзень, —
Адзін з вас памыліўся.

Калі ў бярлоге які гад,
То дрыгну я нагою.
Тады цягнуце як мага,
Каб быў я з галавою».

Залез Якім, а там мядзведзь,
Ды лапай за чупрыну.
Якімка наш ад страху ледзь
Нагою ўгору кінуў.

Адзін крычыць: «Хутчэй цягні,
Ратуй хлапца ад ліха».
Другі: «Дарэмна не мані:
Не дрыгнуў ён ні крыху».

Якіму ўжо не да нагі,
Раз галава прапала.
Вось цягнуць, глядзь: без галавы!
І дзівацца німала.

Здаецца б, тут і зразумець
Усю нікчэмнасць спрэчкі,
Бо ясна ж даказаў мядзведзь,
Што галава — не свечка.

Дык не. Ізноў пачаўся бой.
Ляцяць на вецер словы.
Адзін крычыць: «Быў з галавой!»
Другі: «Не, безгаловы!»
.

Такою казку вы здаўна,
Напэўна, чулі самі.
Такіх людзей цяпер у нас
Не знойдзеш з ліхтарамі.

Але здараецца парой,
Што нават устаномы
Завяжуць спрэчку між сабой
За яйка, за пустое.

А як пачне іх разбіраць
Якім Беспрыцымовым,
То будуць пяць гадоў пісаць
Пустыя пастаномы.

ШТО МОЖА ЗАЯЦ НАТВАРЫЦЬ...

(Амаль па Міхалкову)

Не вельмі блізка, не далёка,
Дзе мохам высланы бары,
Жыў храбры Заяц касавокі.
Не так, каб надта ўжо стары.

І не худы быў, і не тлусты,
(Пра сілу нечага казаць),
Любіў ён моркаўку, капусту,
А часам лоўка падгуляць.

І вось аднойчы апаўночы,
Як пабяліў туман зямлю,
З гулянікі ўмітусь Заяц кроць,
Як кажуць, добранька ў хмялю.

Тут жаба збоку кажа: — Слухай,
Прмяж пад куст — пасцерагу,
А то патрапіш, аблавухі,
Ваўкам на свежае рагу.

— Каго, мяне пужаеш Шэрым?
Я хто табе? Пацук руды?
Ты што, вярэпаўка, не верыш?
А ну, падаць яго сюды!

Тут раптам Шэры — скок з-за хвоек
Ды касавокага за бок,
І прахрыпеў яму: «Ах, во як?
Ідзі сюды, мой галубок».

Зайчук з такога пераляку
Адразу тут жа абамлеў.
І воўк сказаў: — Я ж не сабака,
Шчэ зайца соннага не еў.

Пакуль прачнецца, я прысяду,
Маіх ён не міне зубоў.—
А воўк другі тым часам ззаду
Паўзе да зайца між кустоў.

Пайшла такая патасоўка,
Аж толькі клочча навакол.
І душыць воўк за горла воўка,
Былі ваўкі — няма ваўкоў,

А толькі шэрсць і кучы мяса,
Тут хвост, там вуха у лазе.
Ачнуўся наш Зайчук тым часам,
Зірнуў вакол, працверазеў.

На тых ваўкоў з пагардай глянуў
І прабасіў, як Леў стары:
— А божа мой, што можа сп'яну
З ваўкамі заяц натварыць!

ДЗІВАК

Жыў-быў у нас дзівак
(Дзівак ад дзівакоў).
І быў дзівак, ну, хто ж? — рыбак!
Па прозвішчу Яршоў.

Чуць вольны час — ён ля ракі
Сярод малых хлапцоў,
Дзе табунамі шчупакі
Палююць на жыўцоў.

Дамоў нясе пяць-шэсць... яршоў
І кажа жонцы так:
— Сягоння, хай яго, ізноў
Сарваўся, во! Шчупак!

І ў тым проклятым шчупаку
Уся, як кажуць, соль.
За трыццаць год на плечуку
Набіў ён так... мазоль.

ДЫХНІ

(Жарт)

Пасля студэнцкае пары,
Гады праз тры,
Сустрэліся за чаркаю сябры.
— Ну, як, Ігнат,
Я чуў: жаніўся, брат?

— Ага, таксама звар'яцеў.
— Ого! Дык ты ўляцеў?
— Ды не,

Дыхнуць мне жонка не дае.
— Эх, браце, Карп,
Не жонку маеш — скарб.
Твая табе
Дыхнуць, як кажаш, не дае
Другі ўжо год.

Мая ж наадварот —
Адкуль бы ні прыйшоў —
З кіно ці ад сяброў,
З работы ці з гульні:
— А ну, — дыхні!..

ЦЕРАЗ ДАРОГУ

У клубе лектар «падсмыпаў»
Богу і сектантам,
Ды бязбожны зал драмаў
У чаканні танцаў.

А прэвітэр Апанас
У доме малітоўным
Не драмаў у гэты час —
«Стрыг з авечак воўну».

ЗДАРЭННЕ З ЛЕКТАРАМ

Ягор Вікулавіч Драсён
Быў лектарам масцітым.
Не раз даказваў людзям ён,
Чым шкодны перажыткі.

Пра забабоны, пра багоў
Тлумачыў ён ня блага,
Ды нешта слухалі яго
Чамусьці без увагі.

Дамоў прыйшоўшы паначы,
Як пасля цяжкай працы,
Прымлэг ён крыху адпачыць
І з думкамі сабрацца.

І бачыць ён
Страшэнны сон —
Нібы не на канапе,
А недзе ён,
Драсён,
Памёр
І к чорту ў пекла трапіў.

— Я слухаў лекцыю тваю, —
Гаворыць чорт рагаты. —
І ад цябе не патаю,
Скажу, малоць мастак ты,

А сам хрысціў сваіх дзяцей?
— Хрысціў не я, а маці.
— І нават верыш у чарцей?
— Дык як жа сумнявацца.

— Пра абразы малоў?
— Малоў...
— І ліў на іх памы,
А у самога над сталом
Вісяць усе святны.

У хаце ты не гаспадар,
Затое на трыбуне
Такі прафесар, што бяда! —
І чорта пераплюнеш.

Ну, вось і ўсё! Пара ка мне!
Смала ўскіпіць на целе. —
Ды віламі як замахне
І ў лектара нацэліў.

— Ратуйце! — закрычаў Драсён.
І тут жа прахапіўся.
— ...Ну, дзякуй богу... Толькі сон, —
І... аж перахрысціўся.

ПРА НЕБАРАКУ ЯКАВА

Настаўнік Якаў тры гады
Не мог пазбавіцца бяды —
Па мове шмат не паспявала.
Калегі Якава скланялі
Ва ўсіх, як кажуць, склонах:

— Што за настаўнік Якаў? —
І Якаў ледзь не плакаў.

— Дакуль вазіцца з Якавым? —
Грыміць інспектар Гракава.
Ды навучыў біёлаг:
— Залазь ад мух у полаг —

Стаў тройкі без аглядкі —
І будзе ўсё ў парадку.

Цяпер зусім другое —
Наш Якаў у героях.
— Стопроцэнтнік наш Якаў! —
Грыміць з трыбуны ўсякі.

— Бярце прыклад з Якава! —
Пяшчотна кажа Гракава.

А паспяховасць? Плакала.

НА ТРЫБУНЕ І ДОМА

На лекцыях Мацей пацеў,
Грымеў да заікання:
— Бацькоўскі прыклад для дзяцей —
Аснова выхавання!

А дома метад той ідзе
Чамусьці вельмі туга,
Таму сваіх дзяцей Мацей
Выхоўвае... папругай.

СЯМ'Я АМАТАРАУ

(Замалёўка)

Маці за модамі
Свету не бачыць,
Бацька — аматар прыроды —
Рыбачыць.

Донька са школы
Бяжыць на танцулькі,
Сын жа Мікола
Рэжацца ў пульку.

Бацька прыносіць
З рыбалкі лршоў,

Донька прыводзіць
Дамоў жаніхоў.

Сына прывозяць —
«З дастаўкай на дом»,
Маці наладжвае
Бацьку «садом»...

ГУСАК

Вярнуўся з-за мяжы Гусак,
Апрануты па модзе.
Вакол яму усё не так,
Не так і сонца ўсходзіць.

— Другая справа за мяжой!
Ах, божа мой!
Там крапіва, як ружа!
Там воўк з гусямі дружыць.

— Раз так, — заўважыў хтосьці, —
Схадзі да яго ў госці.
Гусак ні кроку са двара, —
Бо (мусім мы адзначыць)
Ен знаў, што ў воўка значыць —
«Ні пуху ні пярэ».

ДЫРЫЖОР

Бацькі наважмі яго
Вучыць на дырыжора.
І вось ужо каторы год
Пілае ноты Жора.

Яму настаўніка на дом
І кансультанта ў школе...
А «дырыжор» ўсе пяць гадоў
Усё жуе «фа-солю».

Я ведаю такіх бацькоў
І цётчак, каторыя
Пруць і сыноў і сваякоў,
Нібы на выпаску бычкоў,
Туды — ў кансерваторыю.

А тым і Жорам і Аркашам
Зусім другая трэба паша.

ДАЧА ЛЖЫВЫХ ПАКАЗАННЯУ

Клянецца на каленях Лене:
— Ты самая родная,
Зорка пуцяводная!

Клянецца Тамары:
— Ты мая мара!
Пасля па тэлефоне
Штурмуе сэрца Соні
І кленчыць перад Зінаю:
— Ты у мяне адзіная!

Такое вось каханне
Кваліфікуюць людзі
Як дачу лжывых паказанняў, —
За што, на жаль, не судзяць.

СЫШЛІСЯ ІДЭАЛЫ

Кожны з іх раздумваў мала:
Іх сымліся ідэалам.
Не яе ён браў, а хату,
Яна ж выйшла за зарплату,

Хоць у шчырасці кляліся,
Ды праз тыдзень развяліся:
Перадумаў, кажуць, тата
І ў пасяг не даў ёй хату.

РАСХОД І ПРЫХОД

У мамкі смячок адменны.
Не шкода такому «кішэнных».
— Няхай забавляецца Ваня
З сябрамі у растаране.

А Ваня, як вып'е —
У амбіцыю
І з растарана — ў міліцыю.

Там робіцца ўсё акуратна.
(Начлег у міліцыі платны.)
Тым часам вясною для Вані
Узышлі і «плады каханья»:

Прыдбаў для матулі унука
(На гэта не трэба навук).

Мараль: І «кішэнным» расход
Урэшце дае прыход.

ЗНАЙШЛА

Яна шукала мужыка
З вядомай умовай —

28

Трымаць яго заўжды ў руках
І жыць на ўсім гатовым.

І што б вы думалі? Знайшла!
(Такім падчас шанцуе.)
Не нейкі там Іван з сяла,
А як маркіз танцуе.

Было ў яго усё якраз:
І стыль, і голас звонкі,
Машына, дача, газ
І трываюць такія ж жонкі.

ДЗВЕ ПУЦЁУКІ

Яны сустрэліся у парку.
І, як завучаны урок,
Рыгор назваў яе Тамаркай,
Яна Рыгора — Ігарок.

І ўсё пайшло сваім кірункам,
Відаць, прыйшоў жадамы час,
Што два гарачых пацалункі
Былі пуцёўкаю у ЗАГС.

Пасля ж вясельнай завірухі
Усё пайшло наадварот —

29

Дзве нечаканых аплявухі
Былі пуцёўкай... на развод.

НАЕЗНИЦА

Да дваццаці гадоў
На шпі у бацькоў
Сядзела
Нэла
Смела.
Пасля, як пасталела,
На мужыкову села.
І там, і тут адно:
— Но!

30

2 * ПРАМОЙ НАВОДКАЙ

ШПАРГАЛКІ

І пры цары Гароxu,
І пры Міколе Палкіну
Студэнт дружыў патроху
З праклятаю шпаргалкаю.

І ў век дваццаты, атамны,
Не расстаемся змалку мы
Усё з тымі ж распраклятымі
І... зручнымі шпаргалкамі.

ЛАГОДНЫ

Хоць ты да рамы прыкладзі —
Такі лагодны!
З любою просьбаю прыйдзі —
Ён, нібы родны.

Паспачуваць і павучыць
Заўсёды можа,
А вось дзе трэба памагчы —
Не дапаможа.

ПА БЛАТУ

І тату,
І брату,
І куму,
І свату
Усё даставаў па блату,
Ды ўрэшце папаўся ў хату,
Куды вядуць не па блату.
.....

КАЗЁЛ НА ПАРУКАХ

Казёл на парукі ўзялі...
Заместа пакарання,
І у капусту адвялі
На пе-ра-вы-ха-ванне.

А той Казёл быў не дурны,
Характар меў не слабкі:
Грыз акуратна качаны,
Бярог як вока... храпкі.

СОН НЕ У РУКУ

Хапузе сніўся пракурор,
Пакуль не пасадзілі.
Цяпер ён сніць вялікі двор,
Сядзібу на паўмілі.

Але і гэтым снам не рад,
Бо ў доме яго ўласным
(Цяпер ужо калгасным)
Гудзе дзіцячы сад.

* *

Ён — кіраўнік шапоўны,
Умеў сябе цаніць:
Адказваў памяркоўна
І хітра: «Узгадніць!»

* *

Калі у справах немалых
Ідзеш ты цвёрдым крокам,
Асцерагайся пахвалам
Лісіцы і Сарокі.

* *

Але начальства наш Ісай
Любіць ножкай шаркаць.
На рабоце ён — ліса,
А ў сям'і — аўчарка.

* *

Старшынню як выбіралі,
Падхалімы «ўра!» крычалі.
Падлічлі галасы
І — павесілі насы.

* *

Есць дакладчыкі зараз
такія
Без цытаты — як старац
без кія.

АМАТАРУ ТОСТАУ

Хоць слова справе і радня,
Але, узяўшы чарку,
Не забывай, што тост падняць
Лягчэй, чым гаспадарку.

* *

Старшыня наш Апанас
Заглядаецца на Марс —
Вмбірае Апанас
Для спаборніцтва калгас.

* *

Растраціць крамнік солі пуд —
Пад суд!
А бракаробаў за мільён
Прадраціць злёгка фельетон.

36

* *

Адпелі бюракрата адпетага
Нарэшце са свету гэтага.
І стала прывольнай усім —
Нават выпрастаўся падхалім.

«НЕЗАМЯНІМЫ»

Яго хвалілі, і ён «рос»
Ды задзіраў угору нос:
Перакжвалі падхалімы,
Што ён нікім не замянімы...

* *

Балбатун на сходзе кляўся,
Яшчэ за справу браўся,
Спраў з таго балбатуна...
Як з вецка-баўтуна.

37

* *

Жыве яшчэ спакоі вякоў
Няпісаным закон:
Ваўкі ніколі пастухоў
Не лаялі за сон.

* *

Чым гладзіш больш ката,
Тым хвост дзярэ вышэй.
Ён можа перастаць
Тады лавіць мышэй.

ДЗВЕ ПАМЯЦІ

Ён на свеце жыве акуратна
І законы ўсе знае выдатна.
Асабліва правы — калі ласка!
А як дойдзе наконт абавязкаў —
Ён дурица, тупіца, варона.
Ну, не памяць, а сіта ў Лявона.

38

І ТАК БЫВАЕ...

На вучэбні не ў цяжар
Для пакараўнікаў «пажар».
Хай там лета, хай зіма —
Дзве хвілінкі — і няма!
Як гарыць што — без замешкі
Прыкладзецца... на галавешкі.

* *

Дзічыну еш,
А праўду рэж.
І з палкунічага мяшка
Не даставай цецерука,
Пакуль... не заб'еш.

* *

Дом аж год рамантавалі,
Пяць майстроў прэміравалі...
Дождж пайшоў і — дах «заплакаў»,
Між дзвярэй пралез сабака.

39

* * *

Ревізор наш у Еўстрата
Выкрыў буйную растрату,
А як добра напіліся —
Дэбет з крэдытам сымліся.

* * *

Сцёпка печ зрабіў што трэба,
Атрымаў зарплату.
Комін цягнецца да неба,
Ну, а дым... на хату.

* * *

Страшней за ўсё для лайдака —
Намуляць працай плечы,
Не адабралі б чарпака
І не сагналі з печы.

* * *

Да хажуцы з перамогай
Пракладаем мы дарогу,
А лайдак па ёй трушком
З паўвадзерным чарпаком.

* * *

На стое — брыгада мужчын,
А ім падае адзін.
І зверху брыгада так
Крычыць: «Західдэш!»

* * *

У вагоне сто мужчын.
Хуліган зайшоў адзін.
Разшоўся... Стоп вагон!
І мужчыны выйшлі вон.

* * *

Пра шкоднасць мух дзесяты год
Пісаў Хвядот трактаты.
А мухі не журмліся,
Як і раней, пладзіліся.

* * *

Як стаў Амелька піць,
Адкуль ўзялося ліха:
У галаве шуміць, шуміць,
А у кішэнях — ціха-ціха.

* * *

Знаем «хіміка» Ігната,
Ен не селяў і не жаў:
Бульбу, хлеб праз апараты
На пяршак пераганяў.

* *

Вартаўнік — хітрун Сымонка —
Службу добра так нясе:
Каб не ўкралі печ у жонкі,
Ен штоноч яе пасе.

* *

Палюбіла шчыра Ната
Ад навукі кандыдата.
Ей — семнаццаць, кандыдату —
Усяго сямідзесяты.

* *

Хуліган Іван Задаіра
Аплявуху даў касіру,
А касір той не даў здачы...
Па прывычцы, не іначай.

44

* *

Да вяселае хлопец кляўся,
На руках касір стараўся,
А пасля, праз год які,
Перайшоў на кулаккі.

АПАНАСАВА БЯДА

Бяда ў Апанаса:
Ен часам
У жонкі сядзеў пад абцасам.
Співалар каб бяду такую,
Ушоў сабе жонку другую.
Не жонка — аялак Марылька —
Тыла пад абцасікі-шпількі.

АПРАУДАУСЯ

Дзяквалю шафёр у кювец:
— Пазверце, не піў... не хлушу...
Я добра там прыкмеціў,
Як выскочыў слуп на шашу.
Я збочыў, а там — бярозы...
Забянтэўся ё тут і цярозы.

45

* *

У яго на людзей свой аршын:
Людзі з машынамі і без машын.

* *

Хто дужа ў вернасці клянецца,
Сам на яе не спадзяецца.

* *

У крытыцы і ён удзел прыняў:
Начальніку... ў кішэні кукіш даў.

* *

Калі мышы пайшлі самапасам,
Замыкай ад ката каўбасам.

* *

Паклённік — тая ж сажа,
Не аплячэ — абмажа.

46

* *

Вядзецца так у лайдакоў —
Іх вядзецца заслугамі бацькоў.

* *

Шчыры ўсіх раем цешаць,
А сямі — грэшаць.

* *

Шчыры прасціцца,
Каб ішоў жаліцца.

47

3 * НА ПУЦЯВІШЧЫ ЛЯ ПАРНАСА

АМАЛЬ ПАЭТ

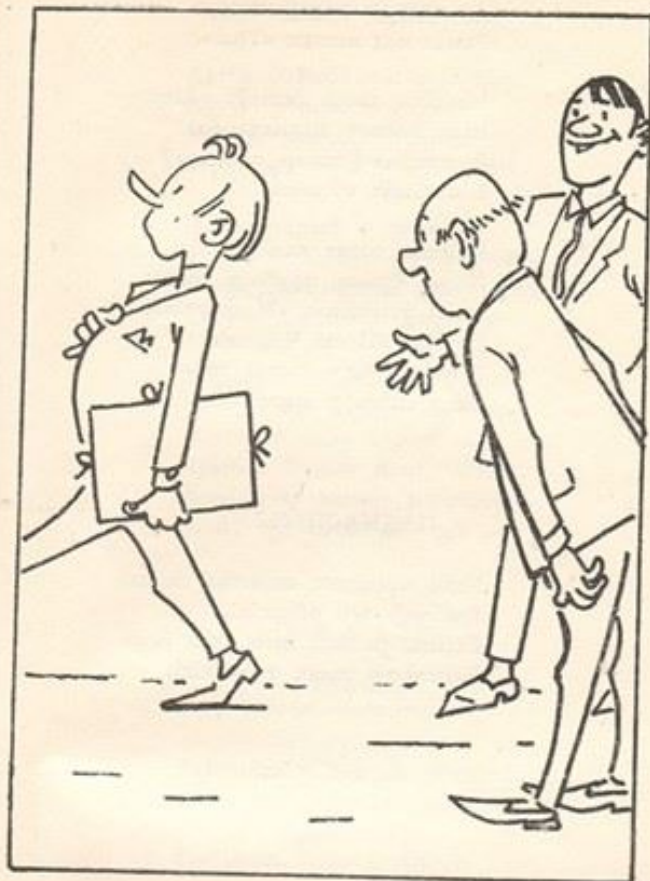
А ён ужо амаль паэт —
З масціткі ён экзэцыда,
За імі ходзіць ён усмад
І за руку вітаецца.

— Я, — кажа, — ў іх сям'ю ўвайшоў!
І гэтым скрозь індывідуца.
Вось толькі паміж чытачоў
Паэтам ён не лічыцца.

ЖЫЎ-БЫЎ ПРАЗЯІК МАЛАДЫ...

Жыў-быў праяік малады...
Ляцелі месяцы-гады —
Ён зрэдку друкаваўся
І часта бракваваўся.

48

Ды вось ён выдзіў на гара
Раман пад назвай «Ура!».

Масціты дзесь сказаў: «Лічу,
Што хлопец надзівачыў»,
А крытык-флакетер не дачуў
І напісаў: «Удача».

Пайшла такая кавіцель:
Б'юць бубны, трубаць горны.
Адным гавораць: «Мудрагель»,
Другія: «Новы Чорны!»
І цераз год — гадзі ты! —
Ён ходзіць у масцітэх.

ПАДМАСЦІТЫ

Каля масцітэх спрыта скрозь
Грымяць яго абчаскі.
Відаць, рашыў, што гэта ёсць
Бліжэйшы шлях у класікі.

ЯЎГЕН НА ПРЭМ'ЕРЫ

Аўтар найшоў на прэм'еру,
Аўтар у поспех верыў.
Будуць крычаць Яўгену:
— Аўтара просім на сцэну!

Дзею глядзеў з ахвотай,
Дзею — змагаўся з дримотай,
У трэцяй, глядзець перастаўшым,
Спаў як пшаніцу прадаўшым.

У дзелях чацвёртай і пятай
Бачыў сябе лаўрэатам.
Потым у зале парожняй
Крытык Тамаш Асцярожым
Хлопца за локаць накратаў:
— Аўтара просяць... дахаты.

«ТЫЯ Ж І ЕН»

К адкрыццю
тэатральнага сезона

Адкрыўся ў тэатры сезон —
На сцэне ўсё «тыя ж
І ён»:
Паўлінка, Туляга, Лявон.

50

51

Трыццаць год Апалінары
У сталёвых кулінароў.
А цяпер Апалінары,
Кажуць, піша мемуары,
Закупіўшы пуд паперы.
— Зачыняй, рэдактар, дзверы!

КРЫТЫК АСЦЯРОЖНЫ

Аб новым творы ён не скажа «а»,
Патрэбна ж прыцаміцца, як на рынку,
Прыслухацца да Яжкі, да Пятра,
Бо думка ўласная гуляе ў адпачынку.
Пачнуць хваляцца — і ён на гэта падкі,
А будучы біць — разложыць на лапаткі.

КРЫТЫК ПРЫНЦЫПОВЫ

Ён твор ацэніць грам у грам,
Расставіць кропкі, коскі.
Масцітым — лаўры, фізіям,
А маладым — бярозкі.

Ён, маючы ліцэнзіі,
У крмыцы набытыя,
Заўсёды б'е ў рэцэнзіях
Ляжачага, падбітага.

ЭПІТАФІЯ
НА ПАКЛЕПНІКА

Пад гэтым каменем ляжыць
Паклёпнік Грышка Руды,
Які і дня не мог пражыць,
Каб не развесці броду.

Ён гэтым брудам зацямяў
Людзям на праўду вочы,
Калегам яму ён капаў,
Ды сам туды ускочыў.

ЭПІГРАМА
НА ІВАНА КОЗЕЛА

Дарослым і дзеткам
Даў «Папараць-кветку».
Пасля «Серабранкі»
Дае абяцанкі.

ЭПІГРАМА
НА ВАЛЯНЦІНА ЗУБА

Есць хлеб і да хлеба:
«Злавацца не трэба».

ЭПІГРАМА
НА ГЕОРГІЯ ЮРЧАНКУ

Я фірму новую засноўваю —
Сваіх сяброў перааццоўваю.
А карацей —
Пішу пароды.
(Відаць, такой ужо пароды я.)
Раблю заказы
Акуратныя.
Скажу адразу —
На «выдатна» я.
А калі часам слабаватыя,
Дык хіба ў гэтым
Вінаваты я?

ЭПІГРАМА
НА АНАТОЛЯ АСТРЭЙКУ

Я зведаў,
Як следам
За дзедам
Міхедам
Нястрымнаю лавай
Ішла мая слава.
І «бацька мой Нёман»
Далека вядомы.
Ды справа такая:
Міхед спачывае
На пенсіі,
А Нёман гукае:
— Дай новыя песні.

РАДАСЛОУНАЯ

(Пародыя на Браніслава Спринчана)

«...А сын в семье и не обуза,
Ему заткнули рот рожком,
И цыганёнок голопузый
Казался бронзовым божком».

(Б. Спринчан. «Цыган»)

Дзед нарадзіўся ў Кішніёве,
А я — на беразе Дняпра,

У хаціне, што ў садку вішнёвым,
У бацькі рускага — Петра.

І не забыць мне той жэцінкі,
Дзе ўсё так міла да драбніц,
І песні маці-украінкі,
І запарожскіх чараўніц...

Я рос не для крылатай музы
На «Гомсельмашы», ля станкоў,
А цыганёнак галапузы
Мяне ў паззію прывёў.

БУБЕН БІЎ...

(Пародыя на Алесь Ставер)

«Бубен біў у злосным гудзе:
— Там, дзе ты, дык гэтак будзе».

(А. Ставер. «Скрытка і бубен»)

Ад Бягомеля
Да Гомеля,
Ад Браслаўля да Палесся
Ходзяць чуткі-самакруткі
Самакласіка Алесь:

«Хлопец спрытым»,
«Самабытым»,
«Крышку модным»,
«Паўсучасным»,
«Паўнародным»,
«Не які там брандахамст —
Цыцэрон і раманіст».

Хто пусціў такое ў людзі?
Дзе Алесь, там гэтак будзе...

4 * ЧОРТ ДАПАМОГ

(Намёдыя ў адной дзві)

ДЗЕЮЧЫЯ АСОБЫ:

Лявон Канапелька, або дзед Штукар,
калгасны вартаўнік, спрытым на язык, крыху заікаецца,
любіць успамінаць партызаншчыну.

Генка, ён жа Чорт, камсомолец, вучань
10-га класа.

Светка, яна ж Снягурачка.
Міканор Масляк, святкаліст.

Дзед адбываецца ў калгасе «Залессе» ў нашы дні.

Перад заслонай, падскокваючы на адной назе і круцячы хвостом, бяжыць Чорт.

Чорт. Я спрытым чорт.

Я хітры чорт,
Я ўсё на свеце знаю.
Пад новы год
Я сто прыгод
Сябрам паабяцаю.
Але мяне,
Вядома, не-е-е,
Ніхто не распазнае.

Услед на дыбачках бяжыць Снягурачка. Дагнаўшы Чорта, закрывае яму вочы.

Снягурачка (нісклявым голасам):

А ну, згадай хаця б мяне,
Брахуцька кругарогі.
Не абарачвайся! Э, не —
Ідзі сваёй дарогай.

Чорт (спрытна абарочываецца, падхватвае Снягурачку і, зарагатаўшы, матае галавой).

А вось рагамі падчэплю,
Хвостом як трэба адуцэплю.
Там сама прызнаешся.

(Апусціўшы на зямлю Снягурачку.)

А, Светачка, як маешся?

І чым ты тут займаешся?

Света. А ты думаеш, я цябе не пазнала?

Чорт. Ну?

Света. Вось табе і «ну»! Генка з 10 «Б».

Чорт. Недакладна. Там два Генкі.

Светка. Ты хочаш, каб яшчэ дабавіла, што ўнук дзеда Штукара?

Чорт. Раз так, прынавацца пара. Ура! І капіты, і хвост угору!

Светка. Куды ж ты, Генка?

Генка. Куды і ты: у клуб на рэпетыцыю баламаскарада. А ты чула, Светка, што заўтра, на ўрачыстым вечары, праўленне калгаса прэміруе і нашу школьную вытворчую брыгаду?

Светка. Хіба не зарабілі? На сваім участку вырошцілі ўраджай лепшы, чым у калгасе, парой увабра-лі ды яшчэ ўсёй школай і калгасу дапамаглі.

Генка. Кажуць, і калгаснікаў будуць прэміраваць. А тваю маці, як лепшую даярку, пуцёўкай у са-наторый.

Светка. Можа, і твайго дзядзьку хоць раз пахваляць?

Генка. Гэта за што? За выраб самагонкі?

Светка. А хіба гоніць яшчэ?

Генка. Гнаў. Толькі замест гарэзкі салодкая вада пацякла.

Светка. А чаму?

Генка. Хімія, шанюная Снягурачка... Я солі ў брагу падсыпаў, дык з таго часу больш не гоніць. Стой! Чуеш, скрыпіць снег, нехта ідзе.

Светка. Дык гэта ж Міканор Масляк, евангеліст кудлаты.

Генка. Глядзі, як асцярожна ідзе... Нібы па першым лёдзе. Пэўна, красці.

Светка. Евангелісты не крадуць.

Генка. Дзе гэта ты вычтала, што не крадуць?

Светка. Кажуць.

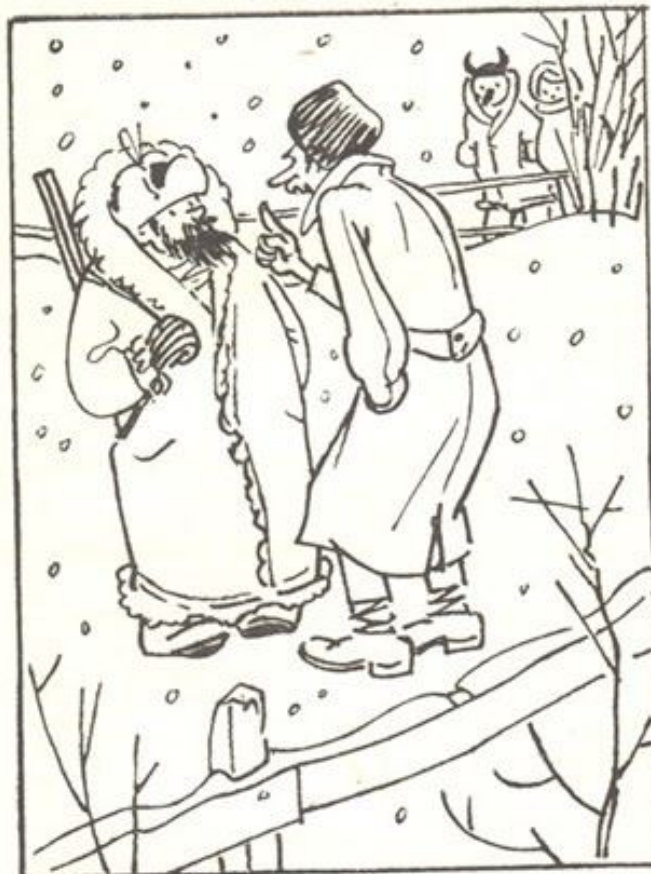
Генка. Мала што кажучь...

Светка. Глянь, глянь! Перабежкамі, як зайц.

Генка. Давай схаваемся і пабачым, што будзе.

Светка. Давай! *(Хаваюцца.)*

Адкрываецца заслона. Цярушыць сняжок. Каля

4 Зэк. 462

60

плота, ухутаўшыся ў шубу, з дубальтоўкай за плячым, ходзіць дзед Штукар. Убаку відаць будынкі.

Дзед Штукар. От сабачая служба. Людзі ладкуюцца свята сустракаць, а ты хадзі на морозе, як і-і-і той мікалаеўскі салдат каля парахаваго склепа. І якая ў тым патрэба? Бывала, памятаю, як быў партызанам, от там трэба была варта. Стаіш гэта ў сакрэце, углядаешся, а фрыц, як бусел па балоце — дыб-дыб-дыб! Ну, тут натуральна і-і-і бах і «хэндз гох»! А то і к ядроні мацеры. А цяпер што? Добра, калі зайца, што бяжыць маладымі яблышкамі пажывіцца, пужнеш. І ўсё. Адкуль цяпер тыя і-і-і зладзеі? Калі дзе яшчэ і жыў, дык перакваліфікаваўся. Адзін у склад зашмыўся, другі ў гандаль падаўся, каб зручней было цягнуць. На такіх рэвізор трэба, а не вартаўнік. Людзі ў камунізму лямжы навастрмілі, а розная там поскудзь пад нагамі трэцца. Праўду казаў аб гэтым старшын: «Да камунізма, дзядусь, яшчэ далекавата а па начах яшчэ цемнавата, і таму патрэбна пакуль у два глядзець, каб хто і-і-і не заблудзіўся ў нашу клець. От жа, памятаю, раз у блакіроўку... *(Насцярожыцца, здымае дубальтоўку.)* Стой! Хто ідзе? *(Прыглядаецца.)* О, ці не Масляк, божая порхаўка? Ідзі, ідзі, не бойся, ядрона кыш.

Масляк *(амаць нараспеў)*. Дзеду Штукару, начному пакутніку, маё шанаванне.

Дзед Штукар. А куды гэта нясе божага чалавечка?

62

Масляк. Да кум хадзіў. Занядужаў, аслаб. Дык воль такое-сякое зельле для націрання ног дастаў.

Дзед Штукар. Ты што ж гэта, Міканор, з бо-гам хэўру вядзеш, а да кумы па зельле ідзеш?

Масляк. Усё ад бога, усё ад бога.

Дзед Штукар. І хвароба, і дабро, і зло?

Масляк. Так, так. Бог для выпрабавання душы нашай пасылае нам пакуты.

Дзед Штукар. Калісьці мне бацюшка казаў, што, як толькі народзіцца чалавек, бог да яго прыстаўляе — з левага боку анёла, а справа чорта. Вот яны і таўхаюць чалавека — анёлак на дабро, а чорт на зло. Ад таго, чый верх, і залежыць: добры чалавек або нягоднік.

Масляк. На ўсё воля божая.

Дзед Штукар. А што ж бог робіць у той час, калі гэтыя дзве сілы чалавека тузаюць?

Масляк. Душу грэшную выпрабоўвае.

Дзед Штукар. І чый верх — таго благаслаў-ляе.

Масляк *(як бы не чуе)*. Няма большай сілы, чым сіла боская.

Дзед Штукар. А скажы ты мне, Міканор, чый жа бог лепшы? Ты глядзі, колькі на свеце іх распла-дзілася: хрысціянскі, іудзейскі, магаметанскі, бапты-сты, евангелісты, п'яцідзесятнікі, калатуны розныя.

Масляк. Бог адзін, а веры розныя.

Дзед Штукар. Твая вера, пэўна, самая леп-шая?

4

63

Масляк. Справядліва. Мы супроць усяго зла на зямлі. Мы жывём, як браты і сёстры, адзін другому ва ўсім дапамагаем. Ніколі не кінем чалавека ў бядзе.

Дзед Штукар. Ты скажы! Праграма ў вас як быццам і нішто.

Масляк. Дзед Лявон, прыходзь да нас, з душой прымем.

Дзед Штукар. А якія-небудзь членскія ці ўступныя ўзносы трэба?

Масляк. Што ты, што ты! Памолімся богу, на тым і канец.

Дзед Штукар. А ход назад ёсць?

Масляк. А хто ж каго няволіць? Як каму бог падкажа, так і рабі.

Дзед Штукар. А чаму ж вы летась Аленку ледзь не задушмілі, калі выйшла з вашай гарнізацыі.

Масляк. Гэта паклён бязбожнікаў. Яе самую бес паблытаў.

Дзед Штукар. Значыць, чорт верх узяў? А як па-твойму, Міканор, чэрці ёсць на свеце?

Масляк. А як жа! Інакш хто б чалавека на зло падбіваў?

Дзед Штукар. І чорт яго ведае, ці ёсць той чорт ці не. З богам-то я, мабыць, квіт, а вот з чортам яшчэ не разлічыўся: часта ў маім жыцці ён мне нагу падстаўляў.

Масляк. А ты маліся богу, вер кожнаму чалавеку, рабі ўсім добра, і ўсё будзе добра. Грахі даруй бліжніму, і бог табе даруе.

64

Масляк. Ды я не супраць. Свайму чалавеку добра не шкода. Хрыстос з усімі дзяліўся. (*Паказвае з кішэні яшчэ паўлітра.*) З мяне пакуль хопіць.

Дзед Штукар. А мне гэта не зашкодзіць. І ты ўжо, Міканор, памаліся тым часам за маю грэшную душу.

Масляк. Усе мы ў руцэ божай і адзін другому павінны спачуваць і ў крыўду не даваць.

Дзед Штукар. Гаворыш ты, Міканор, як евангелію чытаеш. Ну, што ж, дзякую за добрыя словы жывучыя і-і-і за зелье — пякучае.

Масляк (*адыходзячы*). З мірам і госпадам-богам, а я дахаты.

Дзед Штукар (*нейкі час глядзіць Масляку ўслед і ўсміхаецца*). От, хадзячая евангелія. У кумы, кажа, ўзяў. Бога з зубоў не выпушчае, а брэша, як наняты. З евангеліяй і-і-і спіць, а гарэлку гоніць. Бач, раздабрываўся. Хітры, божы сабака. Ведаю, чаму паўлітра даў. Каб у выпадку чаго і слова за яго, трутня, закінуў. Ну, але пакуль — лепш сюды закіну. (*Вынівае трохі.*) А там кожным сваю і-і-і лінію гнуць будзе. (*Цмокнуў, яшчэ вынівае.*) Ах, пайшло па жылах, як электрыка і-і-і па правадах. (*Яшчэ выніў.*) Толькі нешта ногі млеюць і зямлю торгае. Прмяду крышку. (*Ставіць збоку дубальтоўку, кладзеца.*) Ты скажы і-і-і, як на печы. (*Хутка засынае, зрапе.*)

Падкрадаюцца Генка і Светка.

66

Дзед Штукар (*смяецца*). Ой, Міканор, чаго добрага, ты мяне завярбуеш у сваю гарнізацыю!..

Масляк. Прыйдзе час, і кожнаму бог сваю дарогу пакажа. Пад старасць кожным павінен падумаць пра спасенне душы сваёй.

Дзед Штукар. Гэта праўда. Паміраць нікому не хочацца. От ты глядзі на сябе. З богам, відаць, ты ўжо дагаварыўся наконт раю, але стараешся, каб гэта здарылася як мага пазней!

Масляк. Што ты, што ты, дзед Лявон! Усе мы ў руцэ божай.

Дзед Штукар. У божай руцэ адно, а ў тваёй кішэні другое.

Масляк. Не разумею, аб чым гэта ты?

Дзед Штукар. Гэта я пра зелье, якім ты ратуешся ад божай рукі.

Масляк. А, ты пра націранне? (*Вымае з кішэні*). Моцнае, хай яго!

Дзед Штукар. А што за яно? Можна, і-і-і з градусамі?

Масляк. Без іх якое ж націранне.

Дзед Штукар. Пакажы.

Масляк (*падае паўлітра. Дзед нюхае.*)

Дзед Штукар. Дык гэта ж і-і-і пяршак.

Масляк. Пяршак не пяршак, але нейкі градус ёсць.

Дзед Штукар (*спрабуе на смак*). Ого! Пячэ, як той казаў, што агонь. От бы на морозе ды перад святам, а?

65

Генка. Ціха ты, а яшчэ Сягурачка. Снегам скрыпіць, як трактар. Стой тут, а я дзеда абязброю.

Светка (*не пускае*). Геначка, не трэба! А што, як не заснуў ды бабахне?

Генка. Гэта ж мой дзед, я яго добра вывучыў. Як захрапе, хоць з гаўбіцы бабахай. (*Падкрадаецца, забірае патранташ, дубальтоўку, вымае адтуль патроны і кладзе яе назад.*)

Дзед Штукар (*кашляючы, крычыць спрасонку*). Смірна! Хто ідзе? Хэндз гох!

Светка. Уцякай!

Генка. Не бойся! Гэта з ім бывае, калі ў меру вып'е. От зараз мы пажартуем з такой варты. Відаць, дзед сніць, што ён партызан, на варце. (*Крычыць.*) «Аўштэйн! Партызан! Хэндэ гох!»

Дзед Штукар (*ускочыў, сханіў дубальтоўку*). Сам, гыцаль, гэндз гох. (*І, нацэліўшыся ў чорта, націскае курок.*) І-і-і — бах! (*Стрэлу няма. Націскае на другі курок: тое ж самае. Мацае патранташ—няма, пераламвае дубальтоўку—і там няма патронаў. Аглядзеца навокал і, убачыўшы Чорта, хрысціцца.*) Свят, свят! Яй-богу, і-і-і сапраўдны Чорт. Слухай, таварыш Чорт. Эй ты, супчык! Па-добраму кажу — аддай патроны. Гэта ж не мае — калгасныя.

Чорт (*грубым голасам*). А хто ты такі?

Дзед Штукар. Чорт, а пытаеш. Бачыш жа: вартавы.

Чорт. Чаго варта такая варта! А зваць як?

67

Дзед Штукар. Канапелька Лявон, але ўсе завуць дзедам Штукаром.

Чорт. А што тут робіш?

Дзед Штукар. Як быццам не бачыш? Вартую.

Чорт. З качаргой?

Дзед Штукар. Не плявузгай.

Чорт. А чаму не страляеш?

Дзед Штукар. Падмізі, дык бабахну па рагах. А на адлегласць не бярэ: порах адсырэў. (*Дружым голасам.*) Слухай, як там цябе! Не жартуй. Патроны пакраў і яшчэ зубм выскаляе. (*Убачыў Снягурачку.*) А гэта што там у цябе збоку за дзяўчо?

Чорт. Што, не пазнаеш: Снягурачка.

Дзед Штукар (*нібы ачнупішыся*). А, дык гэта ж заўтра ў клубе вечар. Чакай, чакай! Дык ці не камсамолы вы будзеце, да маскарада рыхтуецца і на маю няшчасную галаву нараваліся?..

Чорт. Ну, а што, калі і так?

Дзед Штукар. Як што? Гэта я пакуль пра-чухаўся, дык не разабраўся.

Чорт. А калі і разабраўся — што зробіш?

Дзед Штукар. Як што? Ах ты, сукін кот! (*Лезе ў кішэню, нібы дастае патроны і за-кладвае ў дубальтоўку, цаліцца ў Чорта.*)

Светка (*хапае Генку за руку*). Дзядуля, не страляй!

Генка і Светка, уцякаючы, упалі, а дзед бяжыць за імі.

68

Дзед Штукар. Стой, сукіны каты, страляць буду на ўвесь зарад! Я пры спаўненні службовых абавязкаў. Эй ты, чарцяка, рогі падбары, згубіў. (*Зарагатаўшы.*) Ідзіце сюды, не бойцеся!

Светка. А страляць не будзеце?

Дзед Штукар. Не. А што ж гэта Чорт не абзмяеца? Ці не згубіў разам з рагамі і язык?

Генка (*асцярожна*). Не, дзядуля, сур'ёзна — страляць не будзеш?

Дзед. А, бач ты яго, начальнік калавура як мой верх узяў, дык і Кузьму бацькам назваў. Ідзіце сюды, я пажартаваў. Ададце патроны, і памірэмся.

Генка надыходзіць да дзеда і, зняўшы маску, аддае патроны.

Дзед Штукар. А мой ты ўнучак! Дык гэта ты такі спрытны? Ну, малайчына: у дзеда ўдаўся. Лоўка прыдумаў. Хоць і не добра над старымі так жартваць, ды ўсё роўна і-і-і — малайчына. Але давай так дамовімся: вы тут не былі і нічога не бачылі, як той казаў. А то па сялу пойдзе пагалоска. Вінават, што п'янават, і-і-і — больш гэтага не будзе. Хто старое памяне — таму па патыліцм.

Генка. Добра, дзядуля, нікому ні слова.

Светка. І на мяне спадзявайцеся.

Генка (*смяецца*). Толькі другі раз лепш вартуйце!

Дзед Штукар. Ну, ну! Вучы вучонага.

69

Генка. Бывайце, дзядуля, мы пабяжым, а то замерзлі, ды і на рэпетыцыю пара.

Дзед Штукар (*жартам услед*). Ні пуху ні пер'я.

Калі Генка са Светкай зніклі, дзед заклаў патроны, пачаў хадзіць узад-уперад з дубальтоўкай наперавес, як сапраўдны вартавы. Недзе далёка іграе баян.

Унук дзеда пачынае вучыць. А што ты думаеш? Нашы ўнукі, уражаняты, правільна растуць. Такіх у камунізму прымуць. Яй-богу, прымуць. (*Углядаецца і ўслухоўваецца.*) Ого! Хто ж гэта ў такую пару цераз плот з фермы лезе? О, глянь ты, нешта на плячах нясе. Чакай, галубок, я цябе падцерагу. Добра, добра! На лаўца сам звер бяжыць.

З цемені высоўваецца фігура з мяшком на плячах. Калі яна параўнялася з месцам, дзе схаваўся дзед, раптам раздаецца страл, фігура з мяшком падае. Да яе падбягае дзед Штукар і, накіроўваючы дубальтоўку, крычыць:

«Рукі ўгору, зладзюга! Устаць, ядрона маць!»

Фігура ўстае. Дзед пазнае Масляка.

Дзед Штукар. А, святая евангелія! Ты што ж гэта, растуды тваю сюды! Выходзіць, спачатку сюды, а тады туды? Во калі да мяне дайшло. Значыць, ты, божая падла, наўмысна мне падніс паўлітра, каб спаіць, а сам тым часам замест богу маліцца — калгаснае дабро красці? Што, гэта табе бог на ферму даро-

гу паказаў, як муку красці? (*Цалічыся ў Масляка.*) Заб'ю гада, і твой жа бог мне ўсе грахі даруе!

Масляк (*устае на калені*). Дзядзечка, родненькі, даражэнькі, даруй рабу божаю. Чорт паблмтаў.

Дзед Штукар. Брэшаш, сабачага бога смя! Чаму мяне чорт не паблмтаў, а, наадварот, выручыў? Каб не чорт...

Масляк. Дзядзечка Лявон, даруйце, век бога за вас маліць буду.

Дзед Штукар. Брэшаш, юха! Дараваць табе, гэта значыць, грэх людскі на душу браць.

Масляк. Клянуся, як перад богам.

Дзед Штукар. Ілжэш! Не трэба мне клятвы перад богам, паклянешся перад людзьмі. А ну, бары мяшок і пайшлі ў сяло.

Масляк. Дзядзечка! Ды мы ж з табой яшчэ і радня.

Дзед Штукар. Радня да паўдня. Кузьма Сцяпану — родны Хведар. А ну, каму кажу!

Масляк на каленях паўзе да дзеда.

Дзед Штукар. Ну, ну, назад! Пакуль гадзюка жывая, ад яе ўсяго чакай. Уставай, паддам ужо на плечы.

Масляк пакорна бярэ мяшок, дзед паддае.

Дзед Штукар. О, брат, што выходзіць: пайшоў за воўнай, а вярнуўся стрыжаным. А ну, як той

70

71

казаў, прыбавіць кроку і-і-і ўпярод — туды, дзе народ!
(Ідуць за сцяну, гаворыць сам з сабой.) Бывала,
 памятаю, злавіў у засадзе немца. Стой, кажу! Ну, пай-
 шлі, пайшлі, гэта не табе, шырэй крок!

Заслона

ЗМЕСТ

Крапіва ў букеце

Свіння і баран (Байка)	3
Пасля рэвізіі	4
Гора камбайнёра	5
Тарас у начоўках	8
Рабіначка	9
Таран	10
Дагаўкаўся	11
Двое і Якім	12
Што можа Заяц натварыць...	16
Дзівак	18
Дыхні	19
Цераз дарогу	20
Здарэнне з лектарам	21
Пра небараку Якава	23
На трыбуне і дома	24
Сям'я аматараў	24
Гусак	25
Дыржор	26
Дача лжывых паказанняў	26
Смыліся ідэалам	27
Расход і прыход	28

Знайшла	28
Дзве пуцёўкі	29
Наезніца	30

Прамой наводкай

Шпаргалкі	32
Лагодны	32
Па блату	33
Казёл на паруках	33
Сон не ў руку	34
** Ён кіраўнік шаноўны...	34
** Калі ў справах немалых...	34
** Ля начальства наш Ісай...	35
** Старшыню як выбіралі...	35
** Есць дакладчыкі зараз такія...	35
Аматару тостаў	36
** Старшыня наш Апанас...	36
** Растраціць крамік солі пуд...	36
** Адпелі бюракрата адпетага...	37
«Незамянны»	37
** Валбатун на сходзе кляўся...	37
** Жыве яшчэ спакой вякоў...	38
** Чым гладзіш больш ката...	38
Дзве памяці	38
І так бывае...	39
** Дзічыну еш...	39
** Дом аж год рамантавалі...	39
** Рэвізор наш у Еўстрата...	40
** Сцёпка печ зрабіў што трэба...	40
** Страшней за ўсё для лайдака...	40
** Да камуны з перамогай...	41
** На стозе — брыгада мужчы...	41
** У вагоне сто мужчы...	41
** Пра шкоднасць мух...	42
** Як стаў Амелька піць...	42

** Знаем «хіміка» Ігнаті...	42
** Вартаўнік — хітрун Сымонка...	44
** Палюбіла шчыра Ната...	44
** Хуліган Іван Задзіра...	44
** Да высалам кляўся кляўся...	45
Апанасава беда	45
Апраўдаўся	45
** У яго на лядоў свой аршын...	46
** Хто дужа ў вернасці клянецца...	46
** У крытыцы і ён удзела прыняў...	46
** Калі менавіта пайшла самапасам...	46
** Паклёбнік — ты ж сажа	46
** Валдзіца так у лайдакоў...	47
** Папам ўсіх раск прэсара...	47
** П'яніца прэсара...	47

На пучынічым ля Парнаса

Амаль парт	48
Жыў-быў прэзых малады	48
Падмасціты	50
Яўген на прам'сры	51
«Ты ж і ён»	51
Менуарыст	52
Крытых аспрожны	52
Крытых прамірожны	52
Умеласкам	53
Эпітафія на паклёбніка	53
Эпіграма на Івана Косела	53
Эпіграма на Валдзіца Зуба	54
Эпіграма на Георгія Юрчанку	54
Эпіграма на Антона Астрэйку	55
Радаслоўныя (пародыя на Браніслава Спрын- чана)	55
Бубен біў... (пародыя на Алеся Ставера)	56
Чорт даламог (камедыя ў адной дзеі)	58

Скрыпка М.

Сатырычны калаўрот. Мінск, «Беларусь», 1967.
76 с. 8000 экз. 23 к.

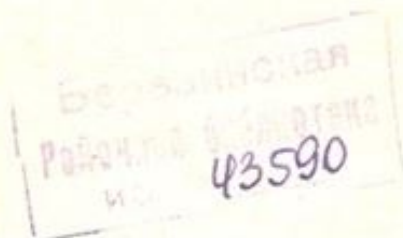
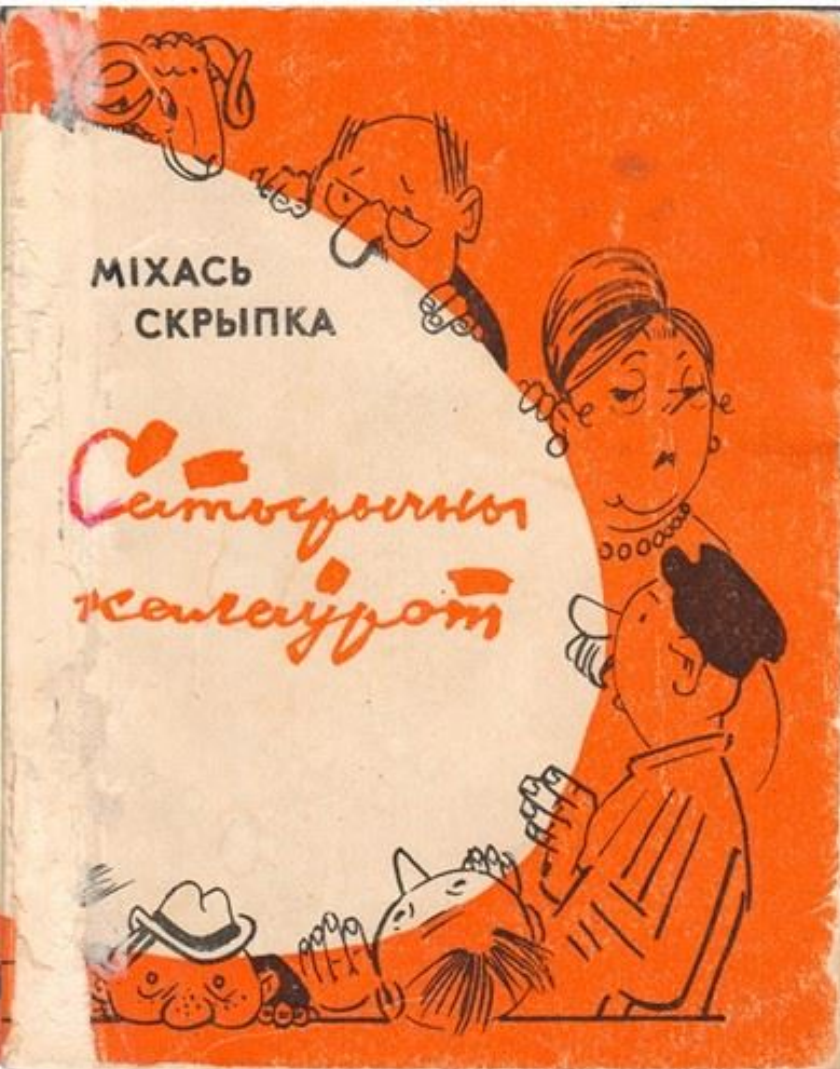
«Сатырычны калаўрот» — новая кніга беларускага пісьменніка-гумарыста Міхаса Скрыпкі. У яе ўвайшлі творы, напісаныя аўтарам за апошнія гады, — фельетоны, эпіграмы, жарты... У кнігу ўключана таксама п'еса «Чорт дапамог».

7-4-3

130-67

Бел2

С 45

На беларуском языке. Михаил Александрович Скрыпка.
Сатирический колловорот.Сатирический колловорот. Издательство «Беларусь». Минск,
Ленинский проспект, 79.Рэдактар А. Кудравец. Мастацкі рэдактар Л. Прагін. Тэхнічны
рэдактар В. Багрый. Карэктар А. Міронава.АТ 23595. Здадзена ў набор 6/У 1967 г. Папд. да друку
13.Х 1967 г. Тыраж 8000 экз. Фармац 60×90^{1/32}. Папера літагр.
Ум. друк. арк. 2,375. Уч.-выд. арк. 2,1. Зак. 462. Цана 23 кап.
Паліграфічны камбінат імя Я. Коласа, Мінск, Чырвоная, 23.МІХАСЬ
СКРЫПКАСатырычны
калаўрот